

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 1]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 29. Juli 1493

De testamento militis

[urn:nbn:de:bsz:31-319110](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-319110)

sona eius qui deliberat.

Ex. l. sequenti.

CAn hec. l. habeat locuz in nepote. Et an in filio emancipato. Et an filius qui repudiavit hereditatem mater nam possit penitere. Et. j. quatuor tps possit adire ille q semp tacuit. Et an ille qui repudiavit audiat in perpetuo volens adire in suo. dic vt hic. z. l. fi. C. de repu. heredi. Et an si aliquis dixit nolo repudiare hereditatem vel dixit hereditatem sibi no expedire inducatur repudiatio. Et quid si dixit nolo adire: an inducatur repudiatio. Et si pzetor statuit certum tps. j. q. debet adire vel repudiare si nil facit videatur repudiare.

¶ Quis suus.

No. notabilem. l. et menti tenenda. z. concordat. l. fi. C. de re. here. **C** Op. de illa. l. fi. C. de re. here. hic dicitur q permittit post repudiationem. Contra imo infra triennium: vt. l. contraria. So. intel lige illam fm istam: vt possit adire infra triennium copu tandu a tpe repudiationis si fuit maior: v. l. infra trienniu pputandu a tpe vtilis anni si fuit minor. z. sic est casus singularis q potest restitui maior de eo quod gessit in fra quadriennium quod datur ad restitutione qd est ibi speciale regulariter: vt. l. doli mali. §. diuersum. j. de no ua. **C** Item op. de. l. iij. §. de iur. z. fac. igno. vbi post repudiationem no potest adire. Quidam dicunt q ibi ta cendo. hic expresse repudiando. Alij dicunt ecotra. v. de gl. ibi. vel verius ibi substitutus vel legitimus q adijt vnde filius excluditur ab hereditate materna: vt. j. ad tertul. l. filij. §. i. suum autem heredem aduendo ab hereditate paterna no excluderet infra dicta tpa. ita loquitur hic fm Ja. de are. z. fm hoc loquitur de hereditate pater na ibi de hrditate materna: z. hec est vera sol. **C** Que ro ergo z. reuoco in dubium vtrum hoc habeat locum in quolibet suo tam in filio q in nepote. Dic vt. l. pe. de repu. here. que loquitur tm de hereditate paterna. sed ista. l. loquitur in quolibet suo. z. sic intelligo: z. ita seruit glo. in. l. nonnunq. j. de col. bono. z. l. iusta interp tatione. circa fi. j. de ver. sig. vbi patris appellatio intel ligitur de auo. sic. l. fi. que loquitur de hereditate pater na intelligam de auita. **C** Quero qd de emancipato. Glo. hic z. in. l. fi. de repu. here. dicit idem qd in suo per. l. nonnunq. j. de col. bo. So. l. nonnunq. non loquitur de repudiante: sed volente conferre. Est ergo dicendum de filio emancipato quod dicatur de filio repudiante hereditatem maternam: vt pbatur expresse. C. de iur. et fac. igno. l. ij. z. iij. z. ibi no. z. dixi in. d. l. nonnunq. l. qd dicat idem in filio emancipato quod in suo per. l. p. he rede. §. papi. de acqui. here. que. l. modicus facit: vt ibi videbitis. **C** Quid in hereditate materna vtruz possit penitere si repudiavit. Glo. q. sic in. l. fi. de repu. here: per. l. filij. §. i. ad treb. aduerte. l. filij. §. i. non loquitur i repudiante: sed in eo q dicit nolo adire. nam ille qui de liberat potest dicere nolo adire. ideo no presumitur re pudiare dicendo nolo esse heres: nisi sit elapsus annus postq dixisset: vt. d. l. filij. §. i. sed si repudiasset nunq post posset adire: vt. d. l. ij. z. iij. C. de iur. z. fac. igno. et. l. sicut. C. de repu. here. circa qd dic vt dixi in. l. filij. §. i. j. ad tertul. **C** Quero infra quatum tps posset adire ille qui semper tacuit. Respondeo vsqz ad. xxx. annos si viuit. sed si decessit infra annum transmittit ius deli berandi. als secus: vt. l. quoniam sororem: z. ibi no. z. l. antiquioribus. C. de iure deli. de cuius iuris deliberan di transmissione plene dicam. j. de re. du. l. qui duos. in prin. **C** Sed quero vtruz ille qui repudiavit audiatur in perpetuum volens adire in suo. Dic vt hic. z. l. fi. C. de repu. here. in extraneo si est maior non auditur: vt. l. sicut. C. de repu. here. sed beneficio si deicomissi po test cogi: vt. l. nam quod. §. fi. j. ad treb. si vero est mi nor: tuc debet audiri nisi bona fide sint alienata a sub stituto: vt. l. q. si minor. §. sceuola. §. de mino. z. ibi glo. **C** Quero quid si aliquis dixit nolo repudiare. vt dixit

hereditatem sibi no expedire. Dic aut hoc ipse dixit p tempus datum sibi ad deliberandum: z. tunc ista verba inducunt repudiationes: vt. l. sed si alio. §. i. z. l. oes qui. j. ad treb. Aut hoc dixit ante petitam deliberationem: z. tunc ista verba cum cursu trium mensium inducunt repudiationem. tex. est no. z. singularis in. l. i. §. si mili modo. circa primam col. cum sua glo. C. eo. titu. **C** Sed quid si dixit nolo adire. Dico q in illo qui die nolle se adire cum cursu an inducitur repudiatio: vt. l. filij. §. i. j. ad tertul. z. ita tenet Ly. in. l. ij. C. de iur. z. fac. igno. licet Be. ibi aliter dicat. facit quod no. C. vñ lib. l. qui se patris. vbi videtur q idem sit dicere nego me esse heredem: z. nolo esse heres. z. est ratio differentie i ter hec z. ea que dixi in precedenti. q. q. hec verba sunt abnegatiua voluntatis deficientis: nec ponunt voluta tem ad aliquid tendere: vt si dico nolo esse heres. non tm dico q habeam animuz repudiandi: sed magis disse rdi: vt no. in. d. l. ij. C. de iur. z. fac. igno. Idem si nego me heredem: vt no. in. l. qui se patris. sed in. q. precede ti verba ponunt aliquam voluntatem adesse cum dico volo repudiare hereditatem: vel dixit sibi non expedi re hereditatem vel similia. z. ideo vel inducitur repudia tio statim: vel inducitur cum cursu minoris temporis. eadem ratione ista verba volo adire: vel puto mibi he reditatem expedire. si pferantur post tps datuz ad de liberandum induceret aditione: vt. d. l. oes qui. ad tre bel. als post lapsum spacium trium mensium: vt. d. §. si mili modo: q. d. verba ponunt aliquam voluntatem: et ista sunt vtilia z. singularia. **C** Sed quid si pzetor statu it certum tps infra quod debeat adire vel repudiare: z. nil facit: Dic qnqz illud tempus statuitur ei qui est in stitutus sub conditione potestatiua vel mixta: z. tuc cla pso tempore habetur p repudiante. sed pro aduente non pot haberi cu conditio non sit impleta: vt. l. si qo instituat. §. de here. insti. z. l. si seruus. j. de bo. auc. in. pos. Quandoqz illud tempus statuitur ei qui est insti tutus pure. z. tunc aut statuitur ad petitionem filij ex heredati qui vult intentare querelaz: z. dic vt. l. scimus. §. fi. C. de inoffi. tes. Quandoqz statuit ad petitionem creditoris: z. tunc elapso tempore habetur p adita: vt. l. fi. §. sed qz quidam. z. §. se. C. e. Aut statuitur ad pe titionem substituti: z. tunc elapso tpe habet pro repu diata: vt. l. q. diu. z. ibi no. j. de acqui. here. z. sic ista lex non corrigitur. l. glo. dicat eam corrigi in. d. l. fi. §. sed qz quidam: z. male: z. ibi doc. rependunt ipsam. Ego dixi q ille qui dixit hereditatem no expedire vel nolle adire. ista verba non inducunt repudiationes nisi cum cursu certi temporis: vt. §. dixi. hoc est veruz nisi sit co pulsus adire. vel si paritur se compelli: tunc qrum ad suum damnum habetur pro repudiante: z. sic non po test adire: vt. l. nam quod. §. si quis compulsus. z. l. ita tamen. §. si patronus. j. ad treb. z. ibi dixi: z. habetur in. l. generaliter. C. de insti. z. substi.

¶ Si filium De hac materia vidistis ple ne in. l. ex facto. §. si quis ro gatus. ad treb. z. i. l. gñaliter. C. de insti. z. substi.

C Incipit liber quintus. De testō mili. Rica.

C Querit Dy. super hac rubrica quot sunt militis pri uilegia que latius dic in. l. neqz. §. ij. j. e. ti.

Ex. l. sequenti.

C An stāte statuto q in maleficijs possit perueniri ad condēnationez non obstante vlla iuris solennitate dū modo constet de maleficio per testes si testes fuerunt examinati die veneris sancti: an possit perueniri ad cō demnationem.

¶ Militibus.

C Op. q miles debe at testari iure commu ni vt. C. e. l. pe. Huius contrarij timore gl. soluit distinguendo tres casus. vide glo. q.

incipit a solennitate: et ista. l. induxi semel ad pulchra. q. Laetur statuto civitatis assisi q in maleficijs possit perueniri ad condensationem non obstante vlla iuris solennitate dummodo constet de maleficio. modo testes fuerunt examinati die veneris sancti queritur an possit perueniri ad condensationem. Ego sui imaginatus qd vult dicere non obstante iuris solennitate. Et respondeo q tñ est dicere quantum ad prima iura naturalia redeamus. probo hoc: De iure naturali oēs liberi nascebantur: et postea superuenerunt bella et concupiscentie et inde secuta sunt matrimonia: et quidam sunt legitimi et quidam non: quidam liberi et quidam serui: vt in auē. q. mo. na. effi. le. §. liceat. modo qñ imperator: restituit naturalibus restituit ad pristinum ius non obstante iuris obseruatione: vt. d. §. liceat. et in auē. q. mo. na. effi. sui. §. illud. et modo in proposito cum dicitur non obstante iuris obseruatione: tñ est dicere quantum redeamus ad pristina iura naturalia: sed de iure naturali in ore duorum vel trium stat omne verbum: vt in. c. nouit. extra d. iudi. Item solennitas feriarum est de iure civili non naturalis: vt. l. oēs la. ij. et. l. actus. C. de ferijs. que pōt per. l. tolli. etiam si esset in honorem dei inducta: vt. l. prouinciarum pñdes. C. de ferijs. et ibi dixi. Item iuramentū est de iure civili: vt. l. iurisiuradi. C. de test. dummodo pti defensio auferatur: q: defensio est de iure natu. vt. l. vim. de iusti. et iu. et. c. pastoralis. extra de re iudi. in de. et hoc probatur in tex. vbi milites possunt testari qualiter tunc volunt: q: remissa est eis iuris solennitas. debet tñ duobus testibus probari ad idem. C. fa. her. l. fi. §. an qñ isti testes examinabuntur in iudicio requiritur iuris solennitas. Rñ. sic. vt. l. lutijs. j. eo. ibi legitimis probationibus. nam in eo quod venit expediendum p ipsum militem est remissa solennitas: vt hic. sed in eo quod venit expediendum per iudicem vel per heredes. secus vt. j. e. l. in fraudem. §. fi.

Ex. l. sequenti.

CSi cōpromissum sit in aliquem vt arbitrum et arbitratozem: et ellegit viam arbitri: an possit redire ad viā arbitratoris.

Miles. Illud qd ex nostra voluntate dependet intelligitur facere omni iure quo melius face re possumus. h. d.

Cho. tex. ibi neqz enim et. Sed quid in contractu vbi quis potest contrahere tanqz tutor: et tanqz priuata psona et contraxit simpliciter. De hac. q. dicam in. l. si post mortem. §. i. quando ex fac. tut. Dy. inducit hanc. l. ad. q. compromisi in ticiū tanqz in arbitrium et arbitratozem: et elegit viā arbitri. an possit redire ad aliā viā. Dixi in. l. si dñm. j. de furtis. et Spec. ponit in ti. de arbi. §. sequitur ver. quid si compromissum.

Ai iure. Idem intelligo in auē. ex cau. q. ubi testator: facit legata magna: et non cogitat de filijs vel ignoat vxorem pregnantem. probatur. j. e. l. militis. §. miles. et pbatur in auē. ex ca. C. de lib. pre. et. §. de iniur. rup. et irri. te. l. filio preterito.

Ex. l. sequenti.

CAn iudex possit reseruare notario damnato de falso q possit conficere instrumentum.

Militari. Sermo debet intelligi sm conditionem persone ad quam dirigitur. h. d. C. ho. tex. ibi nam cum. C. op. q. condēnatus de crimine capitali nō possit facere testm: vt. l. si quis ex hereditate. §. irritum. §. de iniur. tes. So. intellige hic iudice vel principe pmittente in snia: vt. l. si quis in prin. §. miles. j. de leg. iij. et. j. §. vetera. m. suc. l. i. et no. in. l. ex militibus. C. e. facit ad. q. an iudex possit reseruare notario condēnato d falso q possit facere instrumentum. Et videtur q sic. docto. dicunt q ca cognita pōt ats nō: vt. l. nō pōt. j. de fur. et. l. diuus. j. de iniur. et ibi videtur casus. Ly. ponit in. l. ex

militari. C. eo. C. op. de. l. si qñ. C. de inoffi. test. vbi dicitur facere de iure cōi. So. hoc ideo q: si cum milite loquebatur intelligitur q facit iure militari. nam sermo debz intelligi sm conditionem psonae ad quam dirigitur: vt hic. et. l. plenus. §. equitij. §. de usu et ha. et per Dy. in. c. ea. que a iure cōi. extra de reg. iur. li. vj.

Ex. l. sequenti.

Hereditas paterna nō adita a filio suo transmittit ad quoscūqz. Et an heres filij repudiantis ppter existentiam suitatatis possit adire q heres repudiat.

Si filius. Cum. l. seq. vsqz ad. §. fere. quero an hereditas patris nō adita a filio suo existente in potestate transmittitur ad quēlibet successores vel nō. Glo. dicit q transmittit ad suos: vt hic no. et dicit tex. in. l. i. C. de his qui aī aper. tabu. p. l. apud hostes. C. de suis et legi. et videtur casus ibi et idē tenet in. l. ij. C. ad orfi. ad extraneos non: vt no. glo. in. l. si infanti. C. de iure deli. et idē sentit i. l. si fratris. e. ti. hoc dictum videt contra casum. l. nostre. et. l. de hereditate. §. filius. j. de castren. pecu. et. l. qui duos. §. cum in bello. j. de re. du. et. l. lutijs. j. de iu. sis. et. l. apud hostes de suis et legi. In quibus. ll. videt expressum q transmittitur ad quēlibet. quare A. Bar. syl. et Ja. de bel. dicunt glo. esse veram nisi filius impediatur adire iusta ignorantia vel alio iusto impedimēto: tunc enim ad quoscūqz transmittitur. nam oēs. ll. allegat in glo. vident loqui vbi filius impeditur adire ppter iustus impedimētum. Ita tenet in auē. de trien. et semis. §. i. Alij doc. tenent in distincte q transmittit ad quoscūqz per preallega. ll. et hanc opi. tenet. Ja. de are. et. Be. et. vltimom. et Ric. mal. et. Be. i. l. apud hostes. et Ray. d. foili. et idē Ray. de monte vbianio tenuit consulēdo. hanc opi. pto veram et sepius sic de facto consului: et ista distinctio iusti impedimenti nō placet per. l. liber homo. §. fi. j. §. stip. ser. vbi est tex. q etiam ille errauit in iure. tñ existētia sui heredis hereditatis paterne acquisitionem operatur. et pbo hac rōne. bñficiū abstinendi fuit introductum in fauorē filiorum: vt nō teneatur creditor nō in odiū suuz: sed si hereditas nō adita nō transmittitur: et sic priuaretur a legis iurisdictione quam habebat de iure antiquo iam illud beneficium esset in eius odium inductum qd esse nō debet: vt. l. si filius qui patri. §. de vul. et pupil. et. l. apud hostes. C. de suis et legi. ibi dicit sua et. dices tu hoc possit esse odium filij qd enim si hereditas filij soluendo non esset. Dico q non est odium: q: sicut filius viuens habebat potestatem abstinendi vel imiscendi. ita transmittit: vt. j. ti. i. l. si quis filium. §. i. et ibi no. C. Contra hanc opi. facit. j. ad tertul. l. ij. §. si quis ex liberis. vbi videtur casus: sed tene secundam lec. positam in glo. et facit cōtra. j. de iure deli. l. si infanti. vbi dicit oēs hereditates. intelligas. f. extraneorum: et eodem modo. C. de ca. tol. l. in nouissimo. vbi dicit hereditates nō aditas nō transmitti. itelligas. f. extraneorum. C. Item contra hoc facit. l. i. C. de his qui ante aper. tab. vbi ex speciali beneficio transmittit hereditas: et tñ loquitur de paterna. Sol. illa lex loquitur de hereditate ascendentium: et etiam eorum qui in potestate nō habent et in quantum loquitur de paterna hereditate qui habet eum in potestate illa. l. nullum in ducit speciale. Item facit contra predicta. l. cum antiquioribus. C. de iure deli. ubi videtur dici idem in filio qd in extraneo q decedens transmittit ius deliberandi sed tu dic si filio est statutum certum tps ad deliberandum: et decedit interim est idem in suo qd in extraneo sed si nullum tps est statutum: tunc remanet differētia inter suum et extraneuz: q: suus ad quoscūqz et quicūqz transmittit: sed extraneus infra annū tñ. C. Itē quero cur filius repudians remanet heres: vtrū existentia sui heredis opatur: ut heres filij possit adire illd qd ipse filius repudiavit. Tex. q nō in. l. i. C. de his q aī ap. ra. Itā materiā lati tractabo. j. ad treb. l. ij. §. si qz ex liberis.

Ex. l. sequenti.

Clausula omiffa iuris solēnitatis quid importet. Et que sint p̄uilegia militum in condendis testamentis. Primo in ipsa forma in q̄ in nouē est dispensatum. Secundo que sint p̄uilegia in p̄sona testantis. Tertio q̄ p̄uilegia in p̄sona instituti. Quarto q̄ p̄uilegia in substantiam dispositionis que sunt septem.

n **Eqz enim deportati.**

Ad euidēntiam no. q̄ circa testm̄ sunt multe solēnitates. quedam circa formam testamēti z ipsum testamētum. quedam circa personam testantis. quedam circa personam instituti seu legatarij. quedam circa substantiam dispositionis: z circa quodlibet illorū videt̄ dispensatum per illa verba posita. s. e. l. i. f. testentur quō velint: sed hic loquitur de solēnitatis que ē circa p̄sonam instituti q̄ debet esse capax tribus r̄p̄ibus: vt. l. si alienum. §. in extraneis. de here. insti. **C**o. p. de ver. sed si seruū ad ver. deportati. naz i p̄mo ver. dicitur q̄ non capax p̄t̄ institui: in se. nō. Glo. sup. verbo cepit. dicit q̄ verbum fere tollit cōtrariuz. glo. bene soluit sed nō p̄ hec verba: sed soluit p̄ illa verba posita. s. e. l. i. p. que in militibus omnis solēnitatis intus est remissa. videtur p̄cessum q̄ possint institui oēs qui sunt capaces de iure gētium: sed si nō sunt capaces de iure gētium: nec de iure civili: tunc nō possunt institui: z hoc tene mētī: q̄ facit ad illud qd̄ dicit̄ statuta nō ob. iuris solēnitatis. q̄ verba itelligūtur: q̄ reddūt ad primū ius naturale: vt di. pi. s. e. l. i. Et intelligas naturale. i. de iure gentium. Et ius gentium est duplex. Primum qd̄ fuit eo ipso q̄ gentes fuerūt non tū cōe cum brutis: vt qd̄ p̄missa soluantur: z istud ius gētium adhuc est in seruis: q̄ naturaliter obligant. Quoddā est ius gentium quo oēs gētes vtūtur introductum vsu gētium: vt in. l. i. in fi. s. de iur. z iur. re. z istud ius nō cadit in seruo: q̄ p̄ ius gentium ē introducta seruitus q̄ impedit hoc: vt. l. manumissiones. s. de iusti. z iur. Et ideo illa verba remissa omni iuris solēnitatis reducunt ad ius gentium: non enī ad primū tm̄ qd̄ fuit eo ipso q̄ gētes fuerūt: sed ē ad id qd̄ fuit introductum ex vsu gētium. vñ id qd̄ nō cadit in seruo: non videt̄ remissum: vt hoc. §. **C**ultimo videamus p̄uilegia militum. **B**y. enumerat. s. e. sup. rubrica. Tu vero latius z melius dic q̄ in testō sunt p̄sideranda q̄tuor: p̄uilegia militum. Primo ipsa forma z solēnitatis testi. Et circa hāc v̄t̄ dispensatū in nouē. Primo in numero testium. Scō q̄ nō requirunt̄ rogati s̄m distinctiones positam. s. e. l. i. Tertio q̄ nō tenet filium instituere v̄t̄ exheredare duz tm̄ facit scienter: vt. j. e. l. q̄ iure. z. l. qui militis. §. miles. z. C. e. l. si cū v̄t̄ in vtero. z. l. sicut certi. Quarto q̄ agnatiōe sui heredis q̄ fit per. l. velle. nō r̄p̄itur lz sit preteritus: vt. j. e. l. idem. Quinto q̄ p̄t̄ institui in codicillis: vt. l. militis codicil. in prin. j. e. Sexto q̄ facilius testm̄ cōfirmat: vt. j. e. l. in fraudem. §. i. z. l. milites. §. veteranus. Septimo q̄ in substōne pupillari nō requirit̄ q̄ sibi faciat testm̄: vt. l. miles ita. in fi. j. e. Octauo q̄ ad cōfirmationem tab. pupillariū nō requiritur aditio: vt. d. l. miles ita. in fi. Nono q̄ p̄t̄ cedere cum duobus testis: vt. j. e. l. querebas. Et circa oīa ista dispensatum videt̄ p̄ illa verba posita. s. e. l. i. f. faciant testm̄ quomodo velint. **C** Scō est cōsideranda p̄sona testantis circa quā videt̄ dispensatū. Primo in dānato de crimine capitali: vt. l. ex militari. s. e. Scō i dubitante de statu suo: vt. s. e. l. ex militari. §. si miles. Tertio in muto z surdo: vt. j. e. l. iure militari. i. eo nō q̄ ē seruus hostium vel q̄ pupillus nō ē dispensatus: vt. s. e. l. facere. z. C. e. l. fi. Rñ. rō ē q̄ impedimētuz seruitutis ē ius gētium. Itē impedimētū discretionis qd̄ ē in pupillo similiter ē ius gētium: vnde ad hoc non porrigitur dispensatio q̄ inducit p̄ illa verba posita. s. e. ti. l. i. Tertio ē cōsideranda p̄sona instituti seu legatarij. **C** Et hic ē aduertēdum: q̄nqz quis ē impedit?

de iure cōi p̄pter defectū ius gētium: vt q̄ fuit z tūc in hoc nō v̄t̄ dispensatum cū milite: vt. j. e. l. §. sed si seruus. z qd̄. s. dixi. aut p̄ impedimētū iuris civilis: z tūc aut si esset dispensatū tolleret ius alterius: z nō intelligitur dispensatū: vt. j. e. l. in fraudem in prin. z. l. dotalem. qd̄ no. ad ea que ibi dixi. Aut nō tolleret ius alterius: z tunc intelligitur dispensatū in tribus. primo quia p̄t̄ institui ille qui alias nō p̄t̄: vt hoc. §. si deportati. Scō q̄ sufficit q̄ sit capax t̄pe mortis: vt hoc. eo. §. Tertio q̄ fauore militis ē constitutum q̄ nō possit relinquere mulieri in qua est turpis suspitio: vt. l. miles ita. §. mulier. j. e. sed hoc nō ē vigore illorum verborū positorum. s. e. l. i. sed ex rescripto diui adriani: vt. d. §. mulier. Quarto debemus cōsiderare ipsam dispositionis substantiam: aut quis ē phibitus disponere ne auferat ius alterius: z tunc hec phibitio durat etiā in milite: vt. j. e. l. cū filius. z. d. l. miles ita. §. mulier. Aut ius alterius nō aufertur: z tunc aut ideo ē phibita dispositio: q̄ contra edicta pretoris. vel cōtra bonos mores: z non videt̄ dispensatum: vt. l. si a milite. §. edictum. j. eo. Aut alia ratio ē phibita dispositio in priuato: et tunc videtur dispensatum in septem. Primo q̄ miles p̄t̄ institui ex re certa z alij non. Scō q̄ p̄ parte p̄t̄ decedere testatus z pro parte non: vt. j. e. l. miles ita. i. prin. Tertio q̄ p̄t̄ extraneo substituere directo: vt. s. eo. l. milites. §. hi qui de vul. z pup. l. centurio. Quarto q̄ obliqua trahit ad directā: vt. j. e. l. §. fi. z. l. se. Quinto q̄ verba enunciatua emissa p̄pter aliud inducunt dispositionem: vt. C. e. l. ex bis. Sexto q̄ emancipato substituit directo: vt. j. e. l. miles. §. exheredato: sed illud ē idem cum tertio. Septimo q̄ p̄t̄ heredem grauare v̄ltra dōdrantem: vt. l. si certaruz. §. fi. cū. l. seq. j. e. z. C. ad. l. fal. l. in testamento.

Ex. §. sequenti.

CAn hereditate nō adita fideicommissum debeat libero homini. Et an in testamētis paganorū cōseruetur libertas: Et an si instituit̄ debeat testatore sciente: sed non habente t̄ps ad prouidendum: an cōseruetur libertas z hereditas z tacita vulgaris q̄ continet̄ in expressa pupillari nō requirit aditionem. Et an expret̄ tacita vulgaris si pupillus cui fuit datus substitutus debeat.

Cum miles. Fauore militis z fauore libertatis z institutionis fideicommissaria libertas trahit ad directam. h. d. **C**o. p. z videtur q̄ istud sit de iure cōi p̄pter defectum instituti cum hereditas fideicommissario nihilominus debeat vt. l. pe. §. cum aut. C. ad treb. Glo. fatetur contrarium q̄n̄ fideicommissarius homo esset liber in quem actiones possent transire. vide glo. que incipit. testō: z id qd̄ dicit glo. ē falsum: q̄ hereditate nō adita fideicommissum nō debetur libero homini: vt. l. illi a quo. §. si de testō. j. ad treb. Non ob. l. pe. §. cum aut. C. ad treb. q̄ ibi decessit post aditam hereditatem. lz sine herede decesserit heres institutus intelligitur. Et hanc opi. tenent oēs doc. Jac. de are. Jac. de ra. Ray. z oēs moderni. **C** Item op. dicit q̄ in testamētis paganorū cōseruatur libertas. Contra de. l. antoninus pius. j. de fideicō. li. So. in testō militis siue decessat viuo testatore z sciēte siue non cōseruatur libertas z hereditas: sed in testō paganorū si decessat testatore sciente t̄ps ad deliberandū siue ad prouidenduz hūte cōseruatur libertas z hereditas: vt. l. antoninus. prealle. Sed si decessit ipso ignoante: tunc cōseruatur libertas z hereditas: vt hic. **C** Sed quero quid si decessit institutus testatore sciente sed non habente tempus ad prouidendum: an cōseruatur libertas z hereditas. Dico q̄ sic: vt. l. tres tutores. de admi. tuto. z. l. athlete. §. dat remissionē. s. de excu. tu. z facit optime. C. de inoffi. tes. l. iij. **C** Ultimo per istam. l. ego dico q̄ tacita vulgaris q̄ continetur in expressa pupillari nō requirit aditionem: vt hic. inducen

do sic. sicut enim tacita vulgaris que continet in fidei commissaria non requirit aditionem: ut hic. ita nec tacita vulgaris que continet in expressa pupillari: ut dixi in. l. i. s. de vul. et pup. Item induco hanc. l. ad aliud quod si decedit pupillus cui pupillariter est substitutus utrum expiret tacita vulgaris. Dixi in. l. i. sed dico quod dicitur distingui sicut distinguit in. l. ista. aut decedat institutus testatore sciete et ad providendum tempore habente: aut non: ut hac. l. distinguitur. quod tene menti.

A fraudem. Istud prin. declarabo. j. pxi. §. sicut ubi dico plene.

Et §. sequenti.

Can cu quis resigillat testm cancellatu videat renouare Et an sigillando qs videat approbare. Et an si notarius cancellavit instrm deinde scribat quod per errorem cancellavit: an probet.

Sicut. No. tex. ibi si tñ et ibi etiã ideo cuz miles induxisset. Quero q solenitas requiritur in testi constructione. Rñ. ea que requiritur in destructione eiusdem: ut hic. coniuncta. l. i. s. eo. **Quero** qd in dubio resigillat qs testm cancellatum: an in dubio faciat cã renouandi. Gl. qd no. sed magis ne legatur. vide glo. que incipit que antea. et hanc opi. tenet dñs Old. Sed qdam doc. ptra. et By. multum facit cõtra. j. e. l. tribunus. §. si. cum concordantiis ibi positis. ubi sigillando qs videt approbare iam factũ. ego dico sic. duo sunt actus apire testm et resigillare. si qdem qs aperit testm incidendo tabulas non incidendo lignũ tñ: et cancellando seu inducendo testm: tũc ex hoc actu psumitur mutatio voluntatis: et licet postea resigillet non videt facere ut approbet: sed magis ne legat: ut hic. et ideo cuz miles induxisset: et sic non solum aperuit: sed etiã induxit. i. cancellavit: ut. l. inductum. C. de sol. et l. si qs liber tatem. §. si. de peti. here. sed qñ simpliciter aperuit: s; non induxit vel cancellavit et post resigillando videt magis aperuisse cã reuocandi: et ideo p sigillum videt confirmare: ut. l. tribunus. §. si. **Item** quero utrum sigillando qs videt approbare. Dicit ut no. j. e. l. tribunus. §. si. et dixi. s. solu. ma. l. que dotis. **Ultimo** induco ad. q. notarius cancellavit instrm et post scripsit notarius quod istud instrm per errorem cancellauerat. an illud instrm probet. Dicit quod est tex. hic ubi miles aperuit et cancellavit et nihilominus si voluit valere valuit. facit quod dixi in. l. cancellauerat. s. de his q in testa. delen.

Si quis. Priuilegium militis non tollit delictũ scribentis. h. d. Et est rō: quod priuilegium militis cõceditur solum circa ea que veniunt expedienda ab ipso milite.

Honorum. Quero qd volunt dicere ista verba: quod generalis est ista de terminatio. Dicit gl. ut non sit vlla exceptio. Ex qua no. By. q regula generalis cõprehendit oēs casus priuilegiatos. hoc mihi non placet: quod regula generalis non cõprehendit specialia: ut no. By. super rubrica d reg. iu. lib. vi. et j. de re. iur. l. i. et ibi glo. sed est rō legis: quod priuilegium militis non egreditur psonam militis: et ea que ab ipso milite testante sunt expedienda respiciat: ut hic. sed petitio bo. pos. respicit psonam heredis: et priuilegium militis non tollit negligẽtiam heredis: ut hic. et iō priuilegium militis non tollit delictum scribentis.

Et §. sequenti.

Can per generale arbitrium cõcessum per ciuitatem certis sapientibus possendi facere q posset generalis adunãtia possint auferre ius alterius. Et an si leges sũ dus dotalis debeaf estimatio.

Stalem. Quero q est rō huius. l. Respon. q: priuilegium militis non debet tollere priuilegiũ mulieris. ita dicit gl. vide eã et. l. quã alle. f. l. si in prin. s. ex qui. cau. ma. sive videbitis no. j. l. pxi. §. i. Et hoc est no. ad. q. in qua cõ

fului. concessit ciuitas quibusdam sapientibus bailiaz et pratem puidendi et ordinandi sup adunantia quocũq; velint et melius possint et hũt illam pratem quam hũ adunantia generalis: an possint auferre ius alterius. Et videt quod possunt generaliter: ut. l. venditor. §. si cõstat. s. cõmu. predi. et l. antiochensuz. §. i. de priui. credi. et l. lucius. j. ad municip. et de ven. rez. q ad ciui. pri. l. i. li. xi. Sed cõtra vnã psonam singularem non possunt ut. l. si priuatus. j. qui et a qui. et l. totiens. §. i. j. de pol. lici. Et dubium questionis est an ex illa generali concessione transeat potestas illa. ita quod si illi sapientes volunt possint auferre ius questum alteri: et hoc ius non venit in generali concessione: ut hic. coniuncta. l. i. s. eo. **Quero** utrum si legatur fundus dotalis debetur estimatio. Glo. dicit quod non: quia huius rei dotalis non est cõmertium: quod tene meti. Et idẽ glo. tenet in. l. si prediũ. C. de iure do. et ibi Ly. hoc tangit Jac. d. are. tenet contrarium hic. et dicit quod non est verum quod fundi dotalis cõmertium sit phibitum. i. ipsa venditio. sed phibita est alienatio: et ideo dicit Ja. de are. quod debet estimatio: ut. l. si qs inquilinos. in prin. j. de le. i. et l. cetera. §. duobus. e. ti. Ego examinaui in. l. cum de lege de fideicõ. et dixi quod respectu mulieris est phibitus tractus et obligatio et dñij translatio: et ita no. in. l. si prediũ. C. de iure do. et ibi p doc. sed respectu alioruz cõter t; obligatio: et venditor emptori obligatur et fideiusso: accedit: sed dñium non transfit: ut dixi in. l. cum de lege. j. de fideicõ. et sic hoc casu debeatur estimatio.

Incertarum. Ibi certarum. alias certorum: et tũc stat proprie. als certarum: et tunc subaudi tñ: et mobiliuz. als instituisse simpliciter aliquos in certis et vnũ in ceteris rebus et c. et sic ille esset heres vniuersalis: et alij habentur loco legatarij: ut. l. quotiens. C. de here. instituen.

Julianus. Cõp. glo. j. e. l. si duobus. So. ut ibi. Item op. de. l. si sub conditione. qui. mo. vsufr. amit. So. ibi sũt hereditates duorum hic vnus. C. Item op. s. e. l. in prin. So. h sunt diuersa patrimonialia: et ideo sunt diuersi heredes ibi vnuz tñ. Cõp. de. l. ex facto. s. de here. insti. So. ibi in pagano qui non hũ nisi vnũ patrimonium. hic in milite q habet duo patrimonialia: et ideo fit ista separatio.

Si eodem. In hoc §. semper dubitauit dicitur hic prout est in littera.

Can q paganus illum que heredem instituit non potest exheredare in eodem testamento. Contra sm illam litteram in qua dixit non. So. sm illã litteraz negatiuaz casus ponitur duobus modis. primo instituit seruum cum libertate: et ademit sine libertate quod non potest: ut. l. si ita. §. regula. s. de libe. et posth. et tunc pcedit sine scrupulo: quod miles hoc potest. paganus non. sed illo modo intelligitur in libero instituto: et tunc dicit glo. q rō est: quod exhereditatio est res inepta in extraneo: ut. l. quidam cum filium. j. de verbo. obli. So. propter hoc non intelligitur solutum contrarium alterius littere. Item exhereditatio est res inepta in extraneo: sed in herede instituto est res apta: ut. l. paterfamilias testamento. s. de here. insti. Ego dico quod nihilominus liber homo put heres non potest exheredari sine iusta cã. hic est casus in. l. paterfamilias testamento. de here. insti. et l. uxores. §. heres. j. de leg. iij. Et est ratio: quod cum hereditas debetur heredi instituto a seipso non potest adimi ut debeaf heredi instituto: ut. l. sed et si in conditione. §. si. s. de here. insti. Sed put habes litterã affirmatiuaz possit siue non. tunc intelligit quod possit fieri ex cã legitima ingratitudinis: ut. l. paterfamilias testamento. s. de here. insti. et l. uxorem. §. heres. j. de leg. iij. uel dic quod non potest adimi directe: sed per fideicõmissuz: ut. d. l. uxorem. §. heres. et dixi in. d. l. paterfamilias testamento.

Si miles. Hic §. cum. l. seq. concordat cum l. si post missionem. j. ad. l. fal. et cum. l. sequenti.

¶ Vero. Quid ergo. Glo. ponit casum volo q. notes vnum. quedam est diminutio que fit delegatis: q. vires primo nū nō sufficiunt. quedam est diminutio q. fit p. l. fal. primum probatur hic: et l. si post missionem: et l. in quantitate. in fi. j. ad. l. fal. Adodo aduerte legata nō debentur ultra vires patrimonij. sed quero an sint in debita d iure naturali hoc ē gentiū et ciuili: et hic ē casus q. sic. et iō nō videt dispēsatū p. verba. l. i. s. e. et vt dixi. s. e. l. ne q. enim. §. i. sed diminutio que fit p. l. fal. nō facit legata esse in debita de iure gentium: sed de iure ciuili. Et iō in testamento militis habz locuz prima diminutio. sed scda non: vt dixi in. l. i. j. ad. l. fal. Gl. inducit hanc. l. ad questionem de legato qui reseruauit sibi prebendaz vacaturam: et de hac questione est facta decretalis extra de offi. dele. c. presenti. li. vi. et habet p. Dy. in. c. i. in vlt. .q. de reg. iur. li. vi. C. Ultimo hec. l. inducit ad. q. vos videtis q. licet testamentum et etiā codicilli cōfirmant eodez tpe. s. tpe mortis: tñ ordo cōpositōis inspiciat: et sic inducitur ad. q. de duobus statutis contrariis in eodē volumine reptis: vt scdm deroget primo. hz sint eodem tēpore confirmata. de hoc no. Ly. in. l. ij. C. de testa. tu. et p. Dy. in. l. tutores. s. de testa. tu. Et ego scripsi in repetitione. l. oēs populi de iusti. et iure.

Ex. l. sequenti.

¶ Verba obliqua trabunt ad directa expressa dispositione defuncti. Itē fauore libertatis et dispositione defuncti directa trabunt ad fideicommissum. Et an si testator dicat volo q. post mortē meam restituat tali substitutē eum vulgariter pupillariter: an erint directa: et q. fit in cōtinenti dicit fieri simul et ideo si testes dicant q. videntur tale quid p. rimulam vnus post alium pbant: q. sunt testes: q. factum incōtinenti dicit factū simul.

¶ Verebatur. Hec. l. est valde notabilis et menti tenenda et iuriscō. in hoc titulo procedit hoc ordine: q. a principio tituli vsq. ad. l. si certarum ponit expositionem illorum verborum testentur quomodo velint positorem. s. e. l. i. sed in. l. si certarum cepit formare questionem circa materiam. Et hic ponit vna. q. C. No. q. verba obliqua trabuntur ad directa expressa dispositione defuncti: vt hic. Itē q. fauore libertatis trabuntur ad directa: vt. s. e. l. neq. enim. cū. l. se. C. Item no. q. q. ex dispositione defuncti verba directa trabunt ad fideicommissum. C. Item q. ex rōne. l. vt vidistis i. l. verbis ciuilibus. s. de vul. et pup. Item quero si testator dixit volo q. post mortem meam restituat tali substitutens eum vulgariter vel pupillariter. erunt ne directa. C. Et videt q. non: q. verbū restituo est fideicommissarium: vt. l. coheredi. §. cum filie. de vul. et pup. sed tñ contrarium est verum: q. testator voluit verbū fideicommissarium trahi ad directum et potuit: vt hic. et eonuerso esset idem. C. Ultimo no. glo. que incipit simul et als. semel que dicit q. illud q. fit incōtinenti vnū post aliud dicitur fieri simul. q. d. facit ad. q. plures testes dixerunt q. viderunt tale qd p. rimulam vnus post alius queritur modo: an pbent. Et videt q. nō sunt testes cōtrarium est verum: q. q. fit incōtinenti vnus post aliud dicitur fieri simul: et sic sunt cōtestes: vt hac glo. Idem no. in. l. antiqui. si pars here. pe. et l. heredes palam. in fi. de re. s. et no. per Ja. de are. et Ly. in. l. testium. C. de testi. et ibi vide bar.

¶ Si quis a milite. De hoc no. vt ple ne dixi in. l. licet. j. de lega. primo.

¶ Tribunus.

¶ Cum aliquis. De hac materia dic vt dixi. s. e. l. in fraudez. §. i. Ex. l. sequenti.

¶ Militum tribunus nō habet priuilegiū militum nisi si ipse sit miles: et si ē exempta ecclesia presbyteri monachi et oblati sūt exempti. Si tñ sit prior laicus alicuius hospitalis exempti ille prior non erit exemptus: q. nō est de corpore.

¶ Quod constitutum. C. No. hac. l. q.

solet allegari in materia statutoz q. nō recedit a verbis statuti. Querit gl. qd si ē tribunus et miles an habeat istud priuilegium finito officio. Dicit q. sic q. cum miles habeat illud priuilegium: ergo et ipse cum sit miles. Et sic no. q. tribunus militum non habet priuilegium militis nisi ipse sit miles. qd tene menti. Et induco hoc ad. q. nam canoniste dicunt q. ecclesia exempta videntur exempti presbyteri monachi et perpetuo oblati: vt in. c. per exemptionem extra de priu. lib. vi. Adodo quidam ē prior cuiusdam hospitalis qd ē exemptum: an ille prior est exemptus. Ego consuli sic. prior hospitalis potest esse laicus: vt in. c. ij. extra de re. do. in de. Adodo. c. quod dicit exempta ecclesia videt exemptus prelati: intelligo de prelato qui sit de corpore ecclesie. sed si esset laicus: tunc in his que respiciunt suam personam non est exemptus et non gaudet priuilegio: vt habetis hic. et ita dixi. quod nota bñ: q. quotidie practicitur.

Ex. l. sequenti.

¶ Stante statuto q. contra instrū vel sniam non possit opponi nisi due vel tres exceptiones: si volo probare q. instrumentum non est instrumentum vel sententia nō est sententia possunt. item stante statuto q. villa teneatur ad damnuz derobari et stari debeat eius iuramento debet intelligi pbata derobatoe. Et in his que capiuntur auditu bona ratio est dicere: q. audiui. Et si dicunt testes audiuisse ticiū instituisse sempronium nō pbant nisi dicant fuisse adhibitos et rogatos.

¶ Ius traianus. Hec ē bona l. C. Oppo.

q. testes rogati non requirunt: vt. j. e. l. lucius. Sol. vt no. plene. s. e. l. i. vbi plene gl. distinguit. et no. .C. e. l. milites. C. Secundo no. ex hac. l. multa primo dicit statutum q. contra instrumentum publicum non possunt opponi nisi due vel tres exceptiones vel contra sententiam iudicis non possit opponi nisi vna exceptio modo ego volo probare instrumentum non esse instrumentum vel sententiam non esse sententiam. queritur an possunt opponere. Lerte sic: q. prius debet cōstare sententiam esse: vt hic. facit. l. iij. §. condemnatus de re iudi. et hoc disputando determinauit Ric. mat. d. mutina. Item sunt statuta per totam italiam q. si aliquis fuit derobatus villa teneatur restituere damnum derobato et stetur eius iuramento. certe hoc debet intelligi q. prius debeat constare ipsum eē derobatum et post stabitur eius iuramento de estimatione damni: vt hic. Et pro hoc facit. l. cum exceptione. §. in hac. s. qd me. causa. C. Item no. hic q. verbum relinquo trahit ad institutionem. de quo dic vt dixi in. l. his verbis. s. d. heredi. insti. C. Item no. q. in his que auditu percipiuntur sufficiens est ratio testis si dixit ego audiui: vt hic. ibi se audiuisse et c. de hoc per docto. in. l. testium. C. de testi. et per Jac. de are. in. l. ij. §. ides labeo. de aqua plu. ar. C. Ultimo no. q. si testes dicunt se audiuisse ticiū instituisse talem heredem: et non dicunt se adhibitos et rogatos ad hoc nil probant: vt hic. ibi aliquando et c. et hoc tene menti quando habes pbare testamentum p. testes et sis cautus in formando articulos.

Ex. l. sequenti.

¶ Si statutum dicat q. dominus teneatur pro maleficio cōmisso a famulo: an teneatur de cōmisso anteq. esset

famulus. Et quid si dicat q̄ teneat̄ pro delicto famuli an etiam tenebitur de ante cōmissio.

Ius. Qualitas iuncta verbo vel parti cipio debet intelligi s̄m tempus verbi vel participij. h. d. ista solēnis. l. c. Et no. tex. ibi constitutionibus enim zc. dicit statutum q̄ do minus tenetur p̄ delicto cōmissio a famulo suo. quero an teneatur dominus pro delicto cōmissio anteq̄ esset famulus. Lerte non: q̄ oportet q̄ sit famulus tempo re delicti cōmissi: vt hic. z̄ expresse in. l. i. delictis. §. si ex traneus. §. de noxa. z̄ glo. ibi allegat cōcor. z̄ facit. l. tu toris. in fi. §. q̄ iussu. sed si dicit q̄ dominus tenetur p̄ delicto famuli: tunc iste tex. innuit q̄ teneat̄ pro delicto ante cōmissio: vt hic. q̄ dicit nō milituz̄ testamēta: sed a militibus facta. cogita in hoc: q̄ est valde vtile scire. vide circa hoc. §. de vul. z̄ pup. l. ex facto. in prin.

Enturio. No. q̄ qui annullat testa mentum non solum annul lat testamentum: sed etiam omnia scripta in te stamento. h. d.

Am filius. C. No. tex. ibi quia he reditati zc. z̄ p̄cordat. §. e. l. in fraudē in prin. z̄ l. dotalis.

Ia milite.

Edictum. No. hunc. §. qui est glo. illius verbi quomodo q̄ est positum. §. e. l. i. q̄ verba illius arbitrij q̄ datur mi litibus. §. e. l. i. non extenduntur ad turpe.

Ex. §. sequenti.

Que ps sit debita patri emancipati. Et que debita ascendenti materno: vt qui nō manumisit vel habuit fi lium in potestate. Et an testiū factuz̄ circa castrense pe culium subiaceat querele.

Patri eius. Quero que sit ps debita pa tri emancipati s̄m ista tempo ra. Dicit glo. q̄ est tertia. vide glo. que dicit in tertia. Idem no. in. l. patronus. circa pn. si a pa. quis sue. ma. Contrariuz̄ no. in auē. de trien. z̄ semis. §. i. z̄ in auē. no uissima. C. de inoffi. testa. vbi querit glo. an pars quar ta que debetur patri augeatur p̄ auē. nouissima. quid dicemus. forte q̄ patri manumissori detur tertia. ita lo quitur ista glo. z̄ glo. concordans. sed in alijs ascen dentibus: vt ex linea materna vel alij ascendenti q̄ nun q̄ habuit eum in potestate: nec eum manumisit: tunc debetur quarta: vt in glo. contrarijs. C. Item dicit̄ hic q̄ contra ta. non habet locum in testamento militis.

Sed quero quid in querela. dicit glo. idem. vt. l. fi. C. de inoffi. testa. vide gl. que incipit. vt. j. posita. in. l. nam in bonis. z̄ sic tenet q̄ testamentum factum circa castrense peculium non subiacer querele nec contra ta. Idem no. in. l. fi. C. de inoffi. testa. C. Contrarium no. in. l. cum de lege. C. de epif. z̄ de. z̄ eo. ti. auē. presbyte ros. z̄ in corpore vnde sumitur de san. epif. §. presbyte ros. vbi dicitur q̄ petitur legitima conditione ex lege. alibi glo. dicit q̄ subiacer hodie querele: z̄ contra ta. vt no. in auē. ex testamento. C. ad tertul. z̄ l. fi. C. de inof. testa. z̄ j. si a pa. quis su. ma. super rubri. z̄ ibi de hoc di xi: z̄ tenet Ja. de are. z̄ Ly. in auē. ex causa. Ego tenui idem per tex. in corpore: vt cum de ap. cog. vnde sumi tur auē. ex causa. z̄ auē. ex testamento. vbi dicitur q̄ tes tamentum filij rescinditur patre preterito: z̄ sic intelli gitur in casu quo filius potest testari: sed filius non po test: nisi in castrensi vel quasi ergo in castrensi vel quasi debet intelligi. z̄ sic hodie subiacer querele.

I filius. Dec. l. duos casus ponit per pulcherrimam rōnem. z̄ vnus casus est quando posthumus natus est milite existente in militia. secundus quando nascitur post mi litiam.

Ius militis.

Militia. Facilius tollitur quod valet iure speciali. q̄ quod valet de iure cōi. h. d. z̄ no. tex. ibi alioquin zc.

Ex. l. sequenti.

Filiū pupillum instituens: z̄ ei pupillariter substi tuens extraneum: z̄ in codicillis reuocans pupillarem substitutionez̄ extranei. substituēs sorores pupilli valē de reuocat.

Militis codicillis. No. gl. que dicit ad te stamentum. id est iuxta testamentuz̄: z̄ sic dictio ad. ponitur pro iuxta z̄ eodem modo: vt. l. quidem hi berus. §. de ser. vrb. p̄edi. Et. l. idem apud labeonem. §. si conuictum. j. de iniurijs. z̄ ibi per Ja. z̄ tene men ti hanc. l. nam per ipsam consului in ciuitate ista in vna questione. nam dicit. l. i. §. e. q̄ milites quocūq̄ modo sint testati valet testamentum: z̄ dicit si fecit codicillos hereditas debetur iure directo. modo quidaz̄ instituit filium pupillum: z̄ ei pupillariter substituit quendaz̄ ex traneum. post in codicillis illam pupillarez̄ substitutio nē reuocauit z̄ substituit ei sorores illius pupilli: z̄ eue nit casus illius pupillaris substitutionis dicit substitu tus pupillariter q̄ in codicillis nō potuit reuocari sub stitutio iure directo: sed iure fideicommissi. z̄ sic vole bat succedere de iure directo: z̄ restituere alijs substitu tis retēta quarta: z̄ sic tenebant oēs doc. Ego dico q̄ il le extraneus in totum repellatur: q̄ quando in prima voluntate est institutus extraneus: z̄ in sequenti volun tate non solenni sunt instituti venientes ab intestato: tunc prima voluntas solennis tollitur per secundam nō solennem: vt. l. hac consultissima. §. si quis autem. C. de test. z̄ l. ij. §. de iniur. testa. Sed mihi responde batur q̄ ille. §. si quis. loquebatur quando testator: nō restrinxit se ad certum genus testandi. Ego respondi per illam. l. nam sicut ibi in. §. si quis autem. permittit non solenniter testari. ita hic militi permittitur non so lenniter testari: z̄ tamen miles restrinxit se ad certuz̄ ge nus testandi. §. quia voluit codicillari: z̄ ex illo priuile gio in codicillis dare hereditatem directo: vt hic. z̄ ita fuit obtentum.

Miles. C. oppo. §. e. l. querebatur. So. vt ibi z̄ videbitis. j. e. l. in fi.

Miles. No. ex hoc. §. q̄ auē. ex causa. q̄ dixit ex causa preteritionis vel exhereditatio nis zc. habet locum vbi testator preterijt filium sciēter secus si ignoranter: q̄ tunc legata non debent: vt hoc. §. z̄ l. si cum vel in vtero. C. eo. ti.

Ex. §. sequenti.

Inter venientes ab intestato sufficit quoquo volun tatis iudicio disponere. Et si producat̄ testamentuz̄ inter liberos corosum taliter q̄ nō appareant nisi duo testes valet tamen testamentum.

Veteranus. Nota solennes. §. z̄ no. tex. ibi in cuius exceptione iuris zc. Et quero quid volunt dicere ista verba. Respō. do li exceptio semper nititur equitate: vt. j. de doli except. l. q̄ equitate. vnde si legatarius petit repellit̄ exceptio ne: quia non habet voluntatem defuncti. Si vero lega rarius possidet z̄ heres institutus petit similiter repel litur heres exceptione que procedit ex ea equitate: ga perit quasi non habeat voluntatem defuncti: z̄ ideo in pari causa potior: est conditio possidentis. Opponi. q̄ etiam institutio non valebit: vt. l. si hereditas. C. de his qui. vt indig. So. vt ibi per doct. no. z̄ in. l. nostram. C. de re. z̄ crederem q̄ si aliquis diceret ista verba hodie coram quinq̄z testibus: z̄ in illo testamento non essent extranei scripti: sed venientes ab intestato primum tol leretur: q̄ sufficit quoquo voluntatis iudicio zc. vt. l. ij. C. de iniur. testa. z̄ l. hac consultissima. §. si quis aures.

C. Primū tolleret. De hoc dicto se ci mentionē in. l. si iure. de lega. iij.

In ro-
toratus sit
dignitas. vi
de do. abb.
in .c. clerici
de iudi.

. C. de testa. et hoc tene menti: et semper respice quod sit in-
stitutus in testamento. Nam semel ego habui de facto. p. duce-
bas quoddam testam. scriptum et publicatum in quo erat
scripti filij testatoris et rogati p. fideicommissum restituere:
quod testam. erat corosum adeo quod non apparebant nisi
duo testes. dicebas quod testam. non valebat: sed certe dixi
quod valebat p. s. ex ipso. l. hac consulti. C. de testa.

Miles. Quero si miles facit sibi testam.: an videa-
tur velle revocare ipso iure penam. ut
an videatur vtrumque valere. l. in l. querebas. s. e. dicit quod
in dubio valet vtrumque: sed ibi tex. illius. l. facit in p. rari-
um. C. iste tex. facit p. glo. s. e. l. in prin. et s. i. Quid
dicemus. Dic siquidem primus testam. expresse vult rema-
nere non est dubium: ut. d. l. querebas. Si autem nil dicit. et
tunc aut fecit sibi testam. super omnibus bonis: et videtur penam
tunc revocatur: ut hic. et. d. l. querebas. Si autem facit super pre-
bonorum: tunc in dubio videtur velle vtrumque valere: ut. s.
. e. l. in prin. et s. i. ita dicunt doctores.

In duobus. Ista materia examinat
glo. plene in l. i. C. e. ti.

Uod dicitur No. ergo quod i iustu-
tionibus existens co-
ditio trahit retro: ut hic et no. p. By. in. c. i. d. re-
u. iur. lib. vi. secus si in legatis: ut. l. i. s. i. ad sylle. et ibi
videbitis.

Ex. l. sequenti.

An infra pfecta a notario suo valeant. Et testam. mi-
litis non valet si non est pfectum.

Utius. No. illud verbum notario suo
et. quod est valde no. an ille note p-
bent dixi in l. quoties. ver. sed si nec note. s. de
bere. insti. Jo. an. disputavit vna. q. an. instam. factum a
notario suo valeat. Et videtur casus quod valeat: et potest alle-
gari p. et contra: sed magis videtur quod sic. et hic erat dubium
quod erat scriptum notis et non litteris extensis. hac. q. ponit Jo.
an. in mercurialibus suis in ti. de regu. iu. non recordor
sub qua littera. Item aliud quod dicit legitimis pbatior-
nibus no. ut dixi. s. in l. i. in fi. Ite no. quod etiam testam. mi-
litis non valet si non est pfectum. facit. j. de leg. iij. l. fidei-
commissa. s. i. et s. de testa. l. si is qui.

Miles ita.

Et quia diximus. Ibi et quod
in bono-
rum et. C. No. quod licitum est arguere de rebus ad tempus: ut h.
Et idem de personis ad res: ut. l. qui plures liberos. de
vul. et pup. Idem de tempore ad locum in l. vinuz. si cer. pe-
ta. et. l. in hac. s. de tritica. et. l. quoties. s. ver. ob. C. Ite
collige rationem ex hac. l. quare quod non potest decedere p. p-
te tps testatus et p. parte non: quod sicut quod non potest dece-
dere p. parte rerum testatus et p. parte non. ita nec in tempore
dixi in l. hereditas ex die. s. de bere. insti.

Ex. s. sequenti.

Miles non potest relinquere mulieri de qua est turpis
suspicio. Et an possit relinquere concubine. Et an priua-
tus possit concubine relinquere vel mulieri de qua est
turpis suspicio. Et quod de clerico. Et an possit relinqre
quis illi mulieri quod putat habere in uxorem cum non potest
aliqua ratione.

Mulier. No. notabile. s. quod miles non potest
relinquere mulieri de qua est turpis
suspicio. et idem habet in l. mulier. j. de his qui. v. r. i. d. i.
et in l. iij. C. de dona. inter vi. et vxor. C. Sed quero quod in
concubina. vtrum miles possit sibi relinquere. Quil. v. f.
velle quod non: ut no. in l. affectionis. j. de dona. et vide ea
que ibi dixi. C. Quero quod in priuato quod donat vel legat
alicui mulieri concubine: vel alij in qua est suspicio. Dic
gl. quod valet et allegat. l. affectionis. j. de dona. et. l. dona-
tiones in concubina. j. e. ti. sed in legato est expressum i
. l. q. concubinam. de leg. iij. et. l. item legato. s. parui. e. ti.
C. Sed quod in clerico quod retinet concubinam et ei legatus

relinquit. Ric. mal. dicit quod non potest: ut hic. et. l. milite. de
his qui. ut indig. Nam sicut miles secularis militie non
potest. ita miles celestis militie non potest: et pro hoc alle. gl.
. l. miles de re iudi. et ibi idem dixi. Quero quod in ea qua
quod retinet tamquam uxorem habere quam in uxorem habere
non potest ratione consanguinitatis vel alia ratione: an potest sibi
relinquere legatum. Veritas est ista: aut mulier igno-
rat matrimonium non consistere: sed credit illud valere: tunc
valet. j. de leg. i. l. i. et. l. ij. de his qui. ut indig. Aut mu-
lier sciebat matrimonium non consistere: et tunc in eius p-
sona legatum non potest consistere: ut. l. vxor marito. j. de
usufru. leg. Aut dubitatur vtrum sciverit vel non: et in du-
bio presumitur ignorantia: ut. l. h. j. de leg. i. Item potest
intelligi ignorantia vel scientia ex his que no. in l. h. de
ritu nup.

Ex. l. sequenti.

Imperato: non efficitur impator nisi suscepta infula
Et an miles habeat dignitatem: et doctor dicitur illu-
stris. Et si legerit p. xx. annos consequatur comitiuam. Et
an electione quod consequatur dignitatem. Et an ex eo quod
miles et scholaris sunt scripti in matricula gaudeat pri-
uilegijs aliorum. Et an sufficiat scholaris p. bare quod an
non intravit ut gaudeat privilegio.

De eo tempore. No. a tpe electi
omis sed ex eo
tpe quo scriptus est in matricula militum incipit
quis privilegio militari uti. h. d. Glo. dat tres concor-
dantias: ut hic. habes quod ex sola electione non est quod mi-
les nec aliqua dignitatem consequitur ex electione sola: ut
in au. de adm. s. h. nec efficit sui iuris: ut in au. consi.
que de digni. s. i. Item nec impator efficitur impator
nisi suscepta infula: ut. l. bene a zenone. C. de quadri. p.
scrip. C. Quero vtrum miles habeat dignitatem. Rii. non
ut. l. penul. C. qui non potest. mi. li. x. et de eques. dig. l. i. e. li.
et sic ista similia nil habent coe cum milite: quod predicti sunt
i dignitate. Ite ad ducit glo. simile in magistro intelli-
ge aliarum artium. Sed quod in doctore. Dic ut solet no-
tari in prima constitutione. ff. veteris vbi doctor appel-
latur illustris. sed si legerit p. xx. annos consequitur digni-
tatem comitiuam. Ite dicit glo. simile in pistore. C. Op-
po. j. l. pri. vbi antequam sit scriptus in matricula gaudet
privilegio militari. Dicit glo. quod bec. l. supplet p. illam.
vide glo. que dicit iustus cingi: et sic ex quo inuestituram
quis est iustus recipere videtur consequi dignitatem: et
de inuestitura vide p. By. in. c. i. de reg. iur. lib. vi. et ha-
bemus. x. col. quid si inuestitura. C. Item op. dicit hic.
quod per electionem quod non consequitur dignitatem contra. in
. s. filius. insti. qui. mo. ius. pa. po. fo. et. l. h. C. de decur.
So. ibi loquitur in casibus specialibus in quibus ex so-
la electione cum acceptatione secuta quis consequitur
dignitatem: sed hic loquitur in dignitatibus minoribus
in quibus electus quis non potest consequi dignitatem: ut
no. in au. de ar. s. illud. col. vj. et in au. consi. que de
dignita. s. i. col. vj. et in au. epalis dignitas. C. de ep. s.
et. que inde sumitur: et facit quod no. de consul. l. h. lib.
. xij. et dixi in pan. l. publicus. j. de condi. et demon. Lon-
tra hoc op. in au. de defen. ci. s. sed si eadem ubi ex so-
la electione quis consequitur dignitatem: et ita intelligit gl.
illu. tex. in l. priuatorum. C. de iurif. om. iu. sed illa glo.
non intelligit istum tex. bene: quod ibi dicitur ex sola electione
ante confirmationem cum administratione tui quis con-
sequitur dignitatem. Rii. ppter periculum ne officium
interim uacaret: et ita dicitur canoniste: quod in ecclesijs ual-
de remotis ab ecclesia romana statim electus facta ele-
ctione potest administrare etiam ante confirmationem
ut in. c. ne pro defectu. extra de elec. et eodem modo de-
fenfor potest ante confirmationem administrare: sed
non habet dignitatem omnimodam: quod bene potest remoueri
si non est dignus. Sed contra hoc facit bec. l. i. ubi non
sufficit electio cum administratione nisi sit scriptus in
numero. Sed rideo bec. l. loquitur in minoribus in quibus

De acquirenda hereditate.

Urisconsultus. foro conscientie. Utrū in foro conscientie heres teneat ultra vires hereditarias. vide de hoc f. de. in cōsi. xij. vbi late dicitur sputat an heres possit cōueniri ultra vires hereditarias i foro cōscientie nō cōfeto inuentario. de quo etiam vide no. per bar. in .l. gerit.

j. eo. r. Jo. an. i. c. ij. de vfu. in. vj. in nouella. r. vi de bal. l. i. h. i. p. n. de iure delib. r. in. l. muto. j. e. r. i. l. filii quez hntes i. xvij. col. fa. here. r. anto. d. bu. in. c. tua nos de vfu. r. an. ge. in. l. in. te. stamto. la. ij. . C. d. tel. mi. li. r. in. l. i. s. bec stipulatō si cui plus q̄ p. l. fal. r. p. de aucha. in. c. possessor. in. iij. char. ta. d. reg. iu. in. vj.

b. C. Theolo. gi. ADDE q̄ pau. dicit se semp dubitasse d. hoc dicto bar. q̄ heres nō cōficiēs iuctariū nō teneatur i foro conscientie: q̄. l. p. scie obligat ad oē illud q̄ obligat. l. postitua q̄si facta est ab hntē p̄tatem vt dicit theologi r. etia bar. l. i. si q̄ p. eo de fide ius. r. in alia materia. i. l. vectigalia. j. d. publi. r. et adducit gl. in. c. litteris de rap. ad h. tū r. ides q̄ allegata per pau. non loquunt in foro conscientie: sed ciuili. An at de iure canonico teneat ultra vires hereditarias nō cōficiēs inuentariuz bal. i. l. fi. C. de iure deli. tenuit q̄ idē fit q̄ de iure ciuili. r. idē voluit An. ge. vt refert Jmo. in. l. i. s. bec stipulatio. j. si cui plus q̄ p. l. fal. bal. tū h. dicit q̄ i ter rificeclesie: r. suaf ius ca nonicū q̄ q̄ nō teneat. al. Jo. an. in. c. q̄. d. vfu.

nō est dignitas. sed predicta loquunt in officijs vbi est dignitas. Sp. de bo. pos. ex tes. militis. l. i. in fi. so. vt ibi dicā. Itē op. d. l. qui mittitur. s. anpe. r. pe. s. ex qui. cau. ma. So. donec est in itinere habet loco absentis cā reipublice: nō tñ est miles. Itē vī q̄ nō sufficiat q̄ sit in numero: sed oportet q̄ hēat stigmata: vt. l. stigmata. C. de fabricē. li. xj. So. dic q̄ et requirit q̄ hēat stigmata r. alia q̄ notant in. l. pe. ex qui. cau. ma. Dicit h. q̄ ille qui est scriptus in matricula militū hz pui legia militū. Et scholaris si est scriptus in matricula scholarium hz pui legia scholarium. Sed q̄ ro qd si effz scriptus r. nō est miles vel nō ē scholaris. Rñ. nō hz pui legiū: vt. l. scrinearios. C. e. r. l. q. sub p̄textu. C. de sa. san. ecc. r. l. qui duos. s. si munere. s. de excu. tu. Sed q̄ro an sufficiat scholarē pbare se anno intrasse r. studuisse si nō studet: an vero pdat pui legium ex eo qd nō exercuit illud ministeriū p vnum annū. Rñ. nō pdat pui legiū nisi steterit p qnqz annos: vt de primicer. l. h. lib. xij. C. r. de pfe. r. medi. l. iij. li. r. nō sunt hic alia dicēda ad p̄ns tene menti.

Ius. Habet p facto qd de p̄mo est fiendum. b. d.

De acquirenda hereditate. Rica.

Ex. l. sequenti.

Quid sit hereditas: r. quo iure fuerit introducta. Et an heres in foro conscientie teneatur ad debita ultra vires hereditarias. Et q̄ sit d̄ra iter hereditatem r. bona vacantia: r. qualiter hereditas acquiratur.

Urisconsultus.

In. l. i. de origie iuris admonet nos nō incipere sine aliqua p̄fatōe r. me mini anno p̄terito in lectura. ff. veteris assumptis se auctoritatē. Pulchra sum r. decora rē. nunc assumo istam. Nigra sum sed formosa filie hierusalem. ideo dilexit me rex r. intro duxit me in cubiculum suuz. In quibus verbis rē. Glo. continuat rubricā. Dicitur est. s. de iure deliberādi. dic vt in ea. Quero quid sit hereditas. Rñ. iurisconsultus paulus dicit hereditas nihil aliud est q̄ successio in vniuersum ius q̄ defunctus habuit: vt. l. nihil de verbo. signi. Examinemus hoc illud non videt p̄cedere. Aut intelligis de iure succedendi r. hoc est falsū Nam ius succedendi habet quis ante q̄ adeat: qd patet: q̄ transmittit quis ante q̄ adeat q̄si cū: qz: vt. l. cum antiquioribus. s. e. Si ergo hereditas est ius succedendi. ergo quis habet hereditatem ante q̄ adeat quod cōtinet in se repugnātiā: r. ē contra tex. l. p̄cia rerum. j. ad. l. fal. Aut intelligis de ipsa successione: r. tunc ante q̄ succedatur nō est successio: r. sic nō esset hereditas ante q̄ adeat quod est falsum. Aut intelligis de ipso actu succedendi: r. illa nō est hereditas: sed ē quidam actus animi r. facti: vt. l. p. herede. s. i. j. e. Aut intelligis post ipsam successione: r. tūc nō est hereditas: q̄ post q̄ quis adiuit desit hereditas esse: r. cōfunditur cum patrimonio heredis: vt. l. sed r. si plures. s. filio. de vul. r. pupil. r. l. fi. in fi. C. de inoffi. testa. r. no. in. l. i. s. veteres de acqui. pos. r. vbi cūqz post aditam hereditatē

r. idem voluit ang. in. l. ex testō la. ij. de testa. mi. que opi. pōt saluari fm ipsuz ang. in. d. s. bec stipulatio. in eo qui nō sensit p̄modū vt est in executorē q̄ tenet locū heredis q̄ nō fecit inuētariū vt no. bar. in. l. cēturio. s. de vul. r. pup. Itē pōt saluari in eis q̄ succedūt illis q̄ nō tenent i plus q̄z facere possint: vt l. i. l. sūt qdā de re iudi. r. licet tale bñficiuz nō trāseat ad heredes vt. l. qz tale fo. ma. tamē isto casu ne deterioris sint heredes q̄z defuncti nō tenebūt Et circa p̄di dicta abb. p. filio. lxxij. in scda pte cōsiliij tenuit q̄ in foro conscientie nō teneatur qz cōstitenti credit in oibus cūz ibi nō tractetur nisi de p̄ciudicio suo: vt in. c. signifi. casti de bo. mi. r. c. si q̄ suadente de penis. in foro aut iudiciali ecclesie stico tenetur nō cōficiēs inuētarium ultra vires hereditarias ē si sit clericius. r. dicit q̄ gl. q̄ seq̄ tur Jo. an. i. c. i. de testa. tenuit q̄ et ecclesia teneatur. q̄ ipse nō seq̄tur. s. in oibz alijs p̄cedat r. q̄ leges loquētes de inuētario habeant locū de iure canonico diē vide r. i. c. ray naldus i fi. d. testa. r. ibi dicit q̄ ita cōiter tenēt doc. lat. ibi vide. qz nullā facit vñtionē.

appellatur hereditas impropria locutio est: vt ibi no. Respondeo neutro dictionum modorum intelligitur facta diffinitio. nam predicta se referunt solum ad successionem hoīs diffinitio loquitur de successione iuris. mortuo enim testatore succedit quoddam ius quod vocat hereditas r. personā defuncti cōtinet in omnibus iuribus q̄ defunctus habuit: vt. l. hereditas in multis. j. de acqui. re. do. r. l. mortuo. j. de fideicom. lib. r. ilud est ius qd appellatur h̄ditas: vt. l. ij. s. fi. s. de re. diui. Illud est ius q̄ per aditionem acquirimus: r. iste est verus intellectus illius. l. licz gl. ibi. r. j. de bo. pos. l. iij. s. hereditas. videat aliter intelligere. Secundo quero quo iure est introducta hereditas. Videtur q̄ de iure gentium. naz omnes gentes isto iure vtunt. transmittunt eniz hereditates suas ad posteros: r. hoc habemus in veteri testamento in pluribus locis. In cōtrarium q̄ sit de iure civili romanorum tantum est tex. in decretis di. i. s. ius quiritum. facit de verb. signi. l. obuenire. r. l. tutelae. in prin. de capi. dimi. r. quod no. j. eo. l. iij. r. C. de acqui. pos. l. i. r. hoc apparet: quia depositarij qui non sunt capaces eorum que sunt iuris ciuiliis nō sunt capaces hereditatis. vt. l. i. C. de heredi. insti. r. illd est verum q̄ hereditas dicto modo sūpta. s. ius quoddam quod succedit in omnibus bonis q̄ defunctus habuit est solum ciuium romanoruz r. nullius gentis alterius. Et ex hoc sequitur decisio vnius questionis quam decretiste r. theologi somant vtrum in foro conscientie heres teneatur ad debita ultra vires hereditatis. Respondeo q̄ non: q̄ in foro conscientie nō assumitur isto modo quo sumitur de iure ciuili: r. ideo nō tenetur nisi quatenus patiuntur hereditatis facultates. Ita tenet Hostie. in summa de test. s. penul. ver. quid si bona r. ita tenet Joan. an. de vfu. c. q̄. lib. vj. in nouel. Idem tenent theologi vt vidi in multis sententijs eoruz. Et ex hoc apparet aliud que est differentia inter hereditatē r. bona vacantia. Respon. qz si succedit in vniuersum ius rē. tenet ultra vires h̄ditatis sed quādo quis capit sub hoc nomine tanq̄ bona vacantia non dicitur in hereditate succedere vt. l. iij. s. eadem constitutio. de fideicom. li. cūz glo. ibi posita: r. ideo non tenetur ultra vires hereditatis: vt. l. i. s. an bona. r. l. non possunt. de iure fil. Tertio quero qualiter hereditas acquiratur. Respon. duobus modis. Aut facto hominis. aut ipso iure. si facto hominis r. hoc ē tripliciter vel de iure ciuili. vel de iure pretorio. de iure ciuili r. hoc vel per aditionem r. habemus istum titū. r. de hoc loquitur rubrica dum dicit de acquirend. here. vel per restitutionem trebelianicam: r. habemus titū. ad trebel. vel per bo. pos. inductam a iure ciuili r. habemus titulum vt ex le. vel senatusconsult. bo. pos. detur. Et predictis ergo habes q̄ aliud ē hereditas. aliud ius acquirendi. aliud ipse actus acquirendi. Secundo modo acquiritur ipso iure: vt in suo herede r. necessario. vel in necessario tantuz. sed quia heres suus: r. necessarius habet a pretore. beneficium abstinendi ad hoc: vt in effectu dicitur heres est necesse q̄ illam acquisitionem a iure introductam acquirat: hoc est approbet qd fit per immixtionem: r. de hoc loquitur rubrica

ad heredes vt. l. qz tale fo. ma. tamē isto casu ne deterioris sint heredes q̄z defuncti nō tenebūt Et circa p̄di dicta abb. p. filio. lxxij. in scda pte cōsiliij tenuit q̄ in foro conscientie nō teneatur qz cōstitenti credit in oibus cūz ibi nō tractetur nisi de p̄ciudicio suo: vt in. c. signifi. casti de bo. mi. r. c. si q̄ suadente de penis. in foro aut iudiciali ecclesie stico tenetur nō cōficiēs inuētarium ultra vires hereditarias ē si sit clericius. r. dicit q̄ gl. q̄ seq̄ tur Jo. an. i. c. i. de testa. tenuit q̄ et ecclesia teneatur. q̄ ipse nō seq̄tur. s. in oibz alijs p̄cedat r. q̄ leges loquētes de inuētario habeant locū de iure canonico diē vide r. i. c. ray naldus i fi. d. testa. r. ibi dicit q̄ ita cōiter tenēt doc. lat. ibi vide. qz nullā facit vñtionē. C. Bona vacantia. De q̄ aliqd dixi i l. ex facto. s. fi. in. ij. char. ta ad treb.